

Овчаренко І.І.

Державне агентство водних ресурсів України, м. Київ

ВОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ

Одним із викликів водної безпеки людства є глобальне використання водних ресурсів. Використання води у всьому світі зростає приблизно на 1% на рік, починаючи з 1980-х років. Це зумовлено збільшенням населення, соціально-економічним розвитком та зміною структури споживання.

Очікується подальше зростання глобального попиту на воду до 2050 на 20-30% щороку вище поточного рівня водокористування [1].

Понад 2 мільярди людей живуть у країнах з високим рівнем водного стресу, і близько 4 мільярдів людей відчують серйозний дефіцит води протягом принаймні одного місяця впродовж року [1].

Згідно із класифікацією ООН, за запасами води, які формуються на території країни і доступні для використання, Україна є однією з найменш забезпечених країн Європи. За зазначеною класифікацією мінімальний рівень водозабезпеченості складає 1,7 тис. куб. м на рік на одну людину. В Україні цей показник складає близько 1,2 тис. куб. м.

Разом з тим, кліматичні зміни потребують оновлення підходів до водокористування галузями економіки та більш ощадливого використання водних ресурсів. Це створює передумови для зміни національних політик та впровадження сучасних підходів водного менеджменту.

Водна політика Європи спрямована на досягнення доброї якості води і стійкого екологічного стану водних об'єктів [2]. Перехід до інтегрованих підходів управління водними ресурсами за басейновим принципом в Україні закріплено у законодавчому полі у 2016 р.

Це відправна точка України на шляху імплементації українського законодавства до європейських стандартів. Протягом 2016-2018 рр. напрацьовано важливий законодавчий інструментарій для реалізації принципів Водної Рамкової Директиви ЄС, основною метою якої є досягнення доброго екологічного стану водних масивів.

На сьогодні, апроксимація європейського законодавства у національне практично завершена. Забезпечено формування нової термінології та зміни мислення щодо управління водними ресурсами.

Для реалізації положень басейнового принципу проведено гідрографічне та водогосподарське районування території України. Визначено 9 районів басейнів річок, які закріплено у Водному кодексі України.

З метою оцінки наявності та можливості використання водних ресурсів у межах водогосподарських ділянок з урахуванням кількості та ступеня освоєння придатних до використання водних ресурсів за різних умов водності водних об'єктів затверджено Порядок розроблення водогосподарських балансів, які є складовими Планів управління річковими басейнами. [3]

Для надання відкритого доступу громадянам до інформації щодо водних об'єктів України та публікації карт щодо впровадження директив Європейського Союзу створено електронний водний кадастр – геопортал «Водні ресурси України».

Сформовано інструментарій для розробки Планів управління річковими басейнами, зокрема визначено порядок розроблення та структуру майбутніх Планів.

Для залучення громадськості до впровадження принципів інтегрованого управління водними ресурсами створено басейнові ради – платформу для врахування інтересів всіх зацікавлених сторін.

Басейнові ради – це той важливий інструмент, який дозволяє кожному громадянину приймати участь у формуванні політики водного менеджменту у кожному районі річкового басейну. Створення даного консультативно-дорадчого органу є ще одним важливим кроком

у реформуванні управління водними ресурсами у відповідності з Водною Рамковою Директивою ЄС.

Діяльність басейнової ради – один із ключових механізмів щодо забезпечення головної мети впровадження басейнового принципу управління водними ресурсами – досягнення «доброго стану» вод.

В Україні басейнові ради сформовані у 8 районах річкових басейнів: Дніпра, Дністра, Дунаю, Південного Бугу, Дону, Вісли, річок Причорномор'я та річок Приазов'я. Загалом сформовано 13 басейнових рад.

Здійснено інституційну трансформацію структури водного сектору. Створено нову інституційну модель управління водними ресурсами, яка дозволить забезпечити ефективний менеджмент водними ресурсами та консолідацію управлінських функцій в єдиному органі.

Запроваджуються європейські підходи у сфері моніторингу вод, зокрема створено організаційні та інституційні передумови досягнення доброго екологічного та хімічного стану масивів поверхневих, підземних і морських вод. Нові підходи у сфері моніторингу вод забезпечують діагностику реального стану водних масивів на основі нових досліджуваних показників та класифікацій екологічного та хімічного станів.

Наразі розпочато підготовку елементів Планів управління річковими басейнами. Триває визначення водних масивів з урахуванням європейських керівних документів, які транспоновані у національне законодавство.

Для цілей здійснення державного моніторингу вод визначаються основні антропогенні впливи на кількісний і якісний стан поверхневих та підземних вод, у тому числі від точкових і дифузних джерел [4].

Наступні роки Україна має забезпечити практичні кроки щодо впровадження європейської моделі моніторингу вод та встановлення екологічних цілей на основі екологічного та хімічного станів водних масивів.

Підготовка програм заходів для досягнення визначених екологічних цілей є черговим кроком розробки Планів управління річковими басейнами. Це повинні бути реальні фінансово обґрунтовані плани для кожного водного масиву.

Плани управління річковими басейнами розробляються та виконуються з метою досягнення екологічних цілей, визначених для кожного району річкового басейну [5].

Кожен проект Плану управління річковим басейном підлягає розгляду та схваленню відповідними басейновими радами. Виконання цих кроків повинно бути завершено у 2024 р. Саме до цього часу Україна має забезпечити затвердження Кабінетом Міністрів України Планів управління річковими басейнами для всіх 9 районів річкових басейнів.

На сьогодні Україна перебуває на середині шляху розробки Планів управління річковими басейнами. Запроваджено ряд важливих та необхідних змін у водній політиці України. Наразі настав час для практичної їх реалізації. Від ефективності їх виконання залежить досягнення головної мети Водної Рамкової Директиви ЄС – досягнення доброго екологічного стану вод.

Список літератури

1. Звіт Організації Об'єднаних Націй «Розвиток водних ресурсів 2019» (The United Nations World Water Development Report 2019), с.14, URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000367306>. 2. Директива 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради "Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики" від 23 жовтня 2000 року, Офіційний вісник Європейського Союзу, від 21.03.2008 - 2000/L0060/. 3. Про затвердження Порядку розроблення водогосподарських балансів: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 26.01.2017 № 26, Офіційний вісник України, 17.03.2017, № 22, ст. 637. 4. Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод: постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 758, Офіційний вісник України, від 05.10.2018, № 76, стор. 84. 5. Водний кодекс України: Постанова ВР № 214/95-ВР від 06.06.95, ВВР, 1995, № 24, ст.190 Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 24, ст.189